

İLKÖĞRETİM I. SINIF ÖĞRENCİLERİNDE SOSYAL BECERİLERİN ÇEŞİTLİ DEĞİŞKENLER AÇISINDAN İNCELENMESİ*

Deniz Ekinci Vural**
Ayfer Kocabaş***

ÖZET

Bu çalışmanın amacı ilköğretim 1. sınıf öğrencilerinde sosyal becerileri düzeylerinin, okul öncesi eğitim alma, cinsiyet ve anne baba eğitim durumlarına göre karşılaştırmalı olarak incelenmesidir. Araştırma betimsel bir çalışma olup, tarama yöntemi kullanılmıştır. Araştırmanın örneklemini İzmir ili, Buca ilçesinde yer alan ilköğretim okullarında 2010-2011 öğretim yılında 1. sınıfa devam etmekte olan 175 öğrenci oluşturmaktadır. Çalışmada veri toplama aracı olarak kişisel bilgi formu ile Akçamete ve Avcioğlu (2005) tarafından geliştirilen Sosyal Becerileri Değerlendirme Ölçeği (7-12 yaş) kullanılmıştır. Araştırma sonucunda okul öncesi eğitim alan ve almayan öğrencilerin sosyal beceri puanlarında ölçeğin bütün alt boyutlarında anlamlı fark görülürken cinsiyet ve anne baba eğitim durumu değişkenlerinde ölçeğin bazı alt boyutlarında anlamlı farka rastlanmıştır.

Anahtar sözcükler: Okul Öncesi Eğitim, İlköğretim Eğitimi, Sosyal Beceriler

INVESTIGATION OF FIRST CLASS PRIMARY SCHOOL STUDENTS' SOCIAL SKILLS IN TERMS OF SEVERAL VARIABLES

ABSTRACT

The aim of this study was to determine first class students' social skills in terms of some psycho-social variables, namely, having pre-school education, gender and level of parents' education. This research was a descriptive scanning method. The participants of the study were 175 first year students who were enrolled in public elementary schools in the 2010-2011 academic years in Buca, İzmir. The data collection instruments were the personal information forms and the Social Skills Rating Scale (7-12 years) developed by Avcioğlu Akçamete (2005). The results of the study demonstrated that the children's, who went to preschool, social scores were significantly different than children's, who did not go to pre-school. Considering gender and levels of parents education variables, the results indicated the significant differences of children's scores on some sub-dimensions of the social skill scale.

Keywords: Preschool Education, Primary School Education, Social skills

* Bu çalışma Prof.Dr. Ayfer Kocabaş yönetiminde Deniz Ekinci Vural tarafından yürütülen doktora tezinin bir bölümüdür. Tez Dokuz Eylül Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Sınıf Öğretmenliği Doktora Programında yürütülmektedir.

** Öğr.Gör. , Dokuz Eylül Üniversitesi, e-posta: denizekincivural@gmail.com

*** Prof.Dr. , Dokuz Eylül Üniversitesi, e-posta: ayferkocabas@gmail.com

1. GİRİŞ

İnsanlar, doğduklarında toplumun kurallarını bilmezler. Dünyayı başkalarıyla paylaşmayı, duygularını açığa vurmaya sonradan öğrenirler. Oysa, yaşamak için, bu davranışların öğrenilmesi gerekir. Bunların elde edilmesi sürecine sosyalleşme denir (Binbaşoğlu, 1992). Bireyin yaşamında sosyalleşme süreci ayrı bir öneme sahiptir. Sağlıklı olarak sosyalleşen bireyler toplumsal işlevlerini sağlıklı biçimde yerine getirebilirler. Sosyal beceriler, kişilerin başkaları ile olumlu etkileşimleri başlatmaları ve sürdürmeleri için önemli davranış elemanlarıdır (Westwood, 1993, akt. Avcıoğlu, 2001). İçinde bulunan sosyal ortama uygun davranma becerisi olarak tanımlanan sosyal beceriler, kişiler arası ilişkilerin kurulmasında ve sosyal amaçların gerçekleştirilmesinde çok önemli rol oynarlar (Avcıoğlu, 2001).

Sosyal beceriler, diğer insanlarla iletişimde bulunmayı kolaylaştırıcı olduklarından birey ve toplum yaşamında önemli role sahiptirler. Günümüzde birçok araştırmaya konu olan sosyal beceri kavramının temelleri 1900'lü yılların başlarına dayanmaktadır. İlk olarak William James "Psikolojinin Prensipleri adlı eserinde sosyal ilişkileri ele almıştır. James'in bu çalışması bu alanda yapılan çalışmalara yol gösterir niteliktedir (Bacanlı, 1999). Bu eserde insanın sosyal ilişkilerinde bir çok sosyal benliklerin bulunduğu öne sürülmüş ve bu benliklerin sosyal ilişkilerimizde nasıl davrandığımızı gösteren kalıplar olduğu belirtilmiştir (Bacanlı, 1999, Uzamaz, 2000).

Yüksel (1999), sosyal beceriyi, kişiler arası ilişkilerde sosyal bilgiyi, çözümlenme ve anlamının yanı sıra uygun tepkilerde bulunma, hedeflere yönelik ve sosyal bağlama göre değişen, hem gözlenebilir, hem de gözlenemeyen bilişsel ve duyuşsal öğeleri içeren ve öğrenilebilir davranışlar olarak tanımlamıştır. Sosyal beceriler, başkalarının olumlu tepkiler vermesine yol açabilecek ve olumsuz tepkileri çocuk ve önleyebilecek, başkalarıyla etkileşimi mümkün kılacak, sosyal açıdan kabul edilebilir davranışlar olarak da tanımlanabilir (Şahin, 2004). Calderalla ve Merrel (1997, akt; (Avcıoğlu, 2005) ergen sosyal becerilerinde beş boyut olduğunu belirtmişlerdir. Bu boyutlar:

✓ Akranlarla ilişkili beceriler: Arkadaşlarını takdir etme, ihtiyaç duyduğunda arkadaşlarından yardım isteme, arkadaşlarına yardım etme, arkadaşlarını oyuna davet etme, kolaylıkla arkadaşlık kurma, arkadaşlarıyla konuşma, tartışmalara katılma gibi arkadaşlık ilişkilerini olumlu yönde etkileyen becerilerdir.

✓ Kendini kontrol etme becerileri: Kızgınlığını kontrol etme, kurallara uyma, problemler karşısında serinkanlı olma, başkalarıyla uzlaşma ve eleştirileri kabul etme gibi bireyin kendisini kabul etmesini sağlayan becerilerdir.

✓ Akademik beceriler: Bağımsız olarak çalışma, verilen yönergeleri yerine getirme, boş zamanlarını uygun bir şekilde kullanma ve ihtiyaç duyduğunda yardım isteme gibi bireylerin başarılı olmalarını sağlayan becerilerdir.

✓ Uyum becerileri: Yönergelere uyma, kurallara uyma, eşyalarını paylaşma, sorumluluklarını yerine getirme gibi başkalarının bireyden beklediklerini yerine getirme davranışları yer almaktadır.

✓ Atılganlık becerileri: Başkalarıyla konuşmak için girişimde bulunma, oyun oynamak için arkadaşlarını davet etme, yeni insanlara kendini tanıtmaya, duygularını ifade etme gibi beceriler yer almaktadır.

Çocuk dünyaya sosyalleşmiş olarak gelmez, sosyalleşme süreci boyunca grubun kurallarına ve değerlerine uymayı öğrenir ve değerler sistemini benimser. Bu öğrenme bütün yaşam boyunca sürer. Bu süreçte bireyin çevresindeki diğer insanlarla ilişkileri ve diğer çevre faktörleri bireyin sosyal uyumu üzerinde etkili olur (Başal, 2003). Gelişim ile ilgili araştırmalar okula uyum ve okul başarısında çocukların sosyal davranışlarının önemini vurgulamaktadır. (Kupersmidt and Patterson, 1994; Dishion, 1990; Ladd, 1990; Ladd and Price, 1987, aktaran, McClelland, Morrison, 2003). Okula düşük sosyal yeterlilikle giren çocuklarda sıklıkla, akranlar tarafından red edilme, davranış problemleri ve düşük akademik başarı gibi problemlerle karşılaşmaktadır (Alexander, Entwisle and Dauber, 1993; Cooper and Farran, 1988; McClelland, Morrison and Holmes, 2000, aktaran, McClelland, Morrison, 2002.). Gelişim psikolojisinin bulgularına göre, özellikle ilköğretim döneminde, başkalarının keşfi ile birlikte onlarla geçinme ve iyi ilişkiler kurma amacıyla sosyal becerilere ihtiyaç duyulmaktadır. Böylelikle sosyal beceri eğitimi okulöncesi ve ilköğretim dönemlerinde çocuklara verilmesi gereken bir eğitim olarak karşımıza çıkmaktadır (Bacanlı, 1999 b). Özellikle okul öncesi dönem gelişiminin her alanında olduğu gibi sosyal-duygusal gelişim açısından da kritik öneme sahiptir. Araştırmalar, akranlar tarafından kabul görmüş olan yeni davranışların giderek daha fazla benimsendiğini ve kişinin yaşamına yerleşmeye başladığını, öğrenilmiş davranışın zamanla kişinin doğal davranış repertuarına kazandırılmış olduğunu göstermektedir (Bierman, 1987; akt, Çetin, Bilbay, Kaymak, 2003.).

Bu görüşlerden hareketle çalışmanın amacı ilköğretim I. sınıf öğrencilerinde sosyal becerilerin okul öncesi eğitim alma, cinsiyet, anne-baba öğrenim durumuna göre incelenmesidir. Araştırmanın problem cümlesi ise “ilköğretim birinci sınıfa devam eden çocukların sosyal beceri düzeyleri okul öncesi eğitim alma, cinsiyet ve anne-baba eğitim durumuna göre farklılık göstermekte midir?” olarak belirlenmiştir.

2. YÖNTEM

2.1. Araştırmanın Modeli

Araştırmanın modeli betimleyici tarama modelidir. Bu çalışmada var olan bir durumun betimlenmesi amaçlandığı için betimsel tarama modeli kullanılmıştır (Karasar, 2004: 77).

2.2. Evren ve Örneklem

Araştırmanın evrenini İzmir ili Buca ilçesinde Milli Eğitime bağlı ilköğretim okullarının I. sınıflarında öğrenim gören çocuklar oluşturmaktadır.

Araştırmada kullanılan ölçme aracı 7 yaş grubu çocukların gelişim düzeyine göre hazırlanmış ve öğretmen gözlemine dayalı olarak doldurulan bir ölçektir. Ölçeğin içtenlikle ve titiz olarak doldurulması büyük önem taşımaktadır. Ölçeği yanıtlama işlemi öğretmenlere ek bir iş yükü getireceğinden, araştırmaya katılacak öğretmenlerin gönüllü olarak zaman ayırmaları esas alınmıştır. Bu nedenle bu çalışmada amaçlı ve küme örnekleme yöntemleri kullanılmıştır. Bu örnekleminin temeli, araştırmanın amaçları doğrultusunda bir evrenin temsilci bir örneği yerine, amaçlı olarak bir ya da birkaç alt kesimini örnek olarak almaktır. Başka bir deyişle amaçlı örnekleme, evrenin soruna en uygun bir kesimini gözlem konusu yapmak demektir (Yıldırım ve Simsek, 2000: 69). Araştırmanın örneklemini İzmir ili Buca ilçesinde Milli Eğitim Bakanlığına bağlı 7 ilköğretim okulunun 1. sınıfında öğrenim görmekte olan 175 öğrenci oluşturmaktadır. Öğrencilerin okullara göre dağılımı tablo 1’de verilmiştir.

Tablo 1: Örneklemi Oluşturan Öğrencilerin Okullara Göre Dağılımı.

Okullar	n	%
Meşkure Şamlı İlköğretim Okulu	35	20,0
Çakabey İlköğretim Okulu	25	14,3
23 Nisan İlköğretim Okulu	42	24,0
Süleyman Bilgen İlköğretim Okulu	45	25,7
Buca İlköğretim Okulu	28	16,0
Toplam	175	100,0

2.3. Veri toplama araçları

Çalışmada veri toplama aracı olarak öğrencilere ait sosyo-demografik özelliklere ilişkin bilgi edinmek amacıyla araştırmacılar tarafından geliştirilen Kişisel Bilgi Formu ile Akçamete ve Avcıoğlu (2005) tarafından geliştirilen Sosyal Becerileri Değerlendirme Ölçeği (7-12 yaş) kullanılmıştır.

2.3.1. Sosyal Becerileri Değerlendirme Ölçeği (SBDÖ) (7-12 Yaş)

Akçamete ve Avcıoğlu (2005) tarafından geliştirilen Sosyal Becerileri Değerlendirme Ölçeği sosyal etkileşimi artırmak için önemli olan becerileri ölçmeyi amaçlamaktadır. Ölçek 7-12 yaşlarındaki çocukların sahip olmaları gereken sosyal becerileri içermektedir ve sosyal beceriye yönelik on iki sosyal beceri grubundan oluşmaktadır. Bunlar; temel beceriler, temel konuşma becerileri, ileri konuşma becerileri, ilişkiyi başlatma becerileri, ilişkiyi sürdürme becerileri, grupla iş yapma becerileri, duygusal beceriler, kendini kontrol etme becerileri, saldırgan davranışlarla başa çıkma becerileri, sonuçları kabul etme becerileri, yönerge verme becerileri ve bilişsel beceriler’ dir. Sosyal becerileri değerlendirme ölçeği beşli dereceleme ölçeği biçiminde olup maddeler puanlanırken, her zaman yapar (5), çok sık yapar (4), genellikle yapar (3), çok az yapar (2), Hiçbir zaman yapmaz (1), boş bırakılan maddeler ise (0) olarak puanlanmıştır. Ölçekten alınabilecek en yüksek puan 345, en düşük puan ise 69 dur.

Ölçeğin güvenilirliği, Cronbach’s Alpha katsayısı hesaplanarak test edilmiştir. Ölçeğin bütününe ilişkin Cronbach’s Alpha katsayısı ile hesaplanan güvenilirlik kat sayısı .97 olarak bulunmuştur. Alt ölçeklerden temel sosyal beceriler .95, temel konuşma becerileri .92, ileri konuşma becerileri .89, ilişkiyi başlatma becerileri .84, ilişkiyi sürdürme becerileri .86, grupla iş yapma becerileri .92, duygusal beceriler .88, kendini kontrol etme becerileri .88, saldırgan davranışlarla başa çıkma becerileri .77, sonuçları kabul etme becerileri .83, yönerge verme becerileri .70, bilişsel beceriler .87 olarak saptanmıştır.

Bu çalışmada ise ölçeğin bütününe ilişkin Cronbach’s Alpha katsayısı ile hesaplanan güvenilirlik kat sayısı .98 olarak bulunmuştur. Alt ölçeklerden temel sosyal beceriler .94, temel konuşma becerileri .92, ileri konuşma becerileri .89, ilişkiyi başlatma becerileri .92, ilişkiyi sürdürme becerileri .92, grupla iş yapma becerileri .93, duygusal beceriler .95, kendini kontrol etme becerileri .85, saldırgan davranışlarla başa çıkma becerileri .63, sonuçları kabul etme becerileri .84, yönerge verme becerileri .86, bilişsel beceriler .91 olarak hesaplanmıştır.

2.3. Verilerin çözümlenmesi

Verilerin çözümlenmesi amacıyla istatistiksel tekniklerden ortalama, standart sapma, yüzde, örneklemin dağılımının normallik varsayımı için kolmogorov-simrnov testi ile t testi ve varyans analizi kullanılmıştır. Araştırmada elde edilen bulgular analiz edilerek tablolaştırılmıştır.

3. BULGULAR

Bu bölümde araştırmada toplanan verilerin çözümlenmesi sonucu elde edilen bulgulara yer verilmiştir.

Tablo 2: Örneklemin Sosyal Becerileri Değerlendirme Ölçeğinden Aldığı Puanların Normal Dağılıma Uygun olup olmadığına ilişkin Kolmogorov-Smirnow Testi sonuçları

	Kolmogorov-Smirnow Z	Asymp. Sig. (2-tailed)
<i>Temel sosyal beceriler</i>	1,267	,081
<i>Temkonuşma becerileri</i>	1,644	,009*
<i>İleri konuşma becerileri</i>	1,067	,205
<i>İlişkiyi başlatma becerileri</i>	1,532	,018*
<i>İlişkiyi sürdürme becerileri</i>	1,406	,038*
<i>Grupla iş yapma becerileri</i>	1,336	,056
<i>Duygusal beceriler</i>	1.266	,081
<i>Kendini kontrol etme becerileri</i>	,888	,409
<i>Saldırgan dav. başa çıkma becerileri</i>	1.740	,005*
<i>Sonuçları kabul etme becerileri</i>	1,056	,208
<i>Yönerge verme becerileri</i>	1,402	,039*
<i>Bilişsel beceriler</i>	1,231	,096
<i>Toplam puan</i>	,911	,377

Örneklemin ölçekten almış olduğu puanların Kolmogorov-Simrnov testi sonuçlarına göre ölçekten alınan puanların ($p=,377$) normal dağılıma uygun olduğu görülmektedir. Ölçeğin temel sosyal beceriler ($p=,081$), ileri konuşma becerileri ($p=,205$), grupla iş yapabilme ($p=,056$), duygusal beceriler ($p=,081$), kendini kontrol etme becerileri ($p=,409$), sonuçları kabul etme becerileri ($p=,208$) ve bilişsel beceriler ($p=,096$) alt boyutlarında dağılım normal dağılıma uygunken, temel konuşma becerileri ($p=,009$), ilişkiyi başlatma becerileri ($p=,018$), ilişkiyi sürdürme becerileri ($p=,038$), ve saldırgan davranışlarla başa çıkma becerileri ($p=,005$) alt boyutlarından alınan puanların dağılımının normal dağılıma uygun olmadığı görülmektedir.

Tablo 3: Örneklemın Okul Öncesi Eğitim Alma Durumuna Göre Sosyal Becerileri Değerlendirme Ölçeğinden Aldıkları Puanların Standart Sapmaları, Ortalamaları ve t Testi Sonuçları

	Eğitim	n	x	Ss	t	P
Temel sosyal beceriler	Almış	93	53,0538	9,76057	6,03	,000
	Almamış	82	44,1585	9,69723		
İleri konuşma becerileri	Almış	93	19,1290	4,42627	4,70	,000
	Almamış	82	16,0122	4,31619		
Grupla iş yapma becerileri	Almış	93	28,5161	5,94835	4,41	,000
	Almamış	82	24,5854	5,78621		
Duygusal beceriler	Almış	93	22,1720	6,61622	4,54	,000
	Almamış	82	18,0610	5,15284		
Kendini kontrol etme becerileri	Almış	93	23,7849	4,42535	4,09	,000
	Almamış	82	20,9146	4,85392		
Sonuçları kabul etme becerileri	Almış	93	11,9570	2,64540	3,87	,000
	Almamış	82	10,4390	2,51464		
Bilişsel beceriler	Almış	93	21,5591	5,94808	3,41	,001
	Almamış	82	18,6463	5,25021		

* $p < .05$

Örneklemın okul öncesi eğitim alma durumuna göre sosyal beceri düzeyi ortalamaları ve t testi sonuçları Tablo 3'te verilmiştir. Tablo 3 'te yer alan t testi sonuçlarına göre okul öncesi eğitim alan öğrenciler ile almayan öğrenciler arasındaki farkın ölçeğin temel sosyal beceriler, ileri konuşma becerileri, grupla iş yapabilme becerileri, duygusal beceriler, kendini kontrol etme becerileri, sonuçları kabul etme becerileri ile bilişsel beceriler ($p < .05$) alt boyutlarında anlamlı olduğu ve örneklemın puan ortalamaları incelendiğinde tüm alt boyutlarda anlam farkın okul öncesi eğitim alan öğrencilerin lehine olduğu görülmektedir.

Tablo 3.1.: Örneklemın Okul Öncesi Eğitim Alma Durumuna Göre Sosyal Becerileri Değerlendirme Ölçeğinden Aldıkları Puanların Mann-Whitney U Testi Sonuçları

	Eğitim	n	so	St	U	P
Tem.konuşma becerileri	Almış	93	104,04	9676,0	2321,0	,000
	Almamış	82	69,8	5724,0		
İlişkiyi başlatma becerileri	Almış	93	105,72	9832,0	2165,0	,000
	Almamış	82	67,9	5568,0		
İlişkiyi sürdürme becerileri	Almış	93	103,18	9596,0	2401,0	,000
	Almamış	82	70,78	5804,0		
Saldırgan dav. başa çıkma bec.	Almış	93	100,35	9333,0	2664,0	,001
	Almamış	82	73,99	6067,0		
Yönerge verme becerileri	Almış	93	97,53	9070,0	2927,0	,008
	Almamış	82	77,2	6330,0		

* $p < .05$

Örneklemin okul öncesi eğitim alma durumuna göre sosyal beceri düzeyi sıra ortalamaları ve Mann Whitney-U testi sonuçları Tablo 3.1’de verilmiştir. Tablo 3.1’de yer alan Mann Whitney-U testi sonuçlarına göre okul öncesi eğitim alan ve almayan öğrenciler arasındaki farkın ölçeğin temel konuşma becerileri, ilişkiyi başlatma becerileri, ilişkiyi sürdürme becerileri, saldırgan davranışlarla başa çıkma becerileri ile yönerge verme becerileri ($p < .05$) alt boyutlarında anlamlı olduğu ve örnekleme ait sıra ortalamaları incelendiğinde tüm alt boyutlarda anlamlı farkın okul öncesi eğitim alan öğrencilerin lehine olduğu görülmektedir.

Tablo 4: Örneklemin Cinsiyete Göre Sosyal Becerileri Değerlendirme Ölçeğinden Aldıkları Puanların Standart Sapmaları, Ortalamaları ve t Testi Sonuçları

	Eğitim	n	x	Ss	t	p
<i>Temel sosyal beceriler</i>	<i>Kız</i>	87	49,0805	10,96317	,239	,811
	<i>Erkek</i>	88	48,6932	10,44235		
<i>İleri konuşma becerileri</i>	<i>Kız</i>	87	18,0115	4,49675	,973	,332
	<i>Erkek</i>	88	17,3295	4,76511		
<i>Grupla iş yapma becerileri</i>	<i>Kız</i>	87	27,8046	5,72599	2,441	,016*
	<i>Erkek</i>	88	25,5568	6,43242		
<i>Duygusal beceriler</i>	<i>Kız</i>	87	20,9195	6,07936	1,410	,160
	<i>Erkek</i>	88	19,5795	6,48379		
<i>Kendini kontrol etme becerileri</i>	<i>Kız</i>	87	23,6092	4,38644	3,267	,001*
	<i>Erkek</i>	88	21,2841	5,00333		
<i>Sonuçları kabul etme becerileri</i>	<i>Kız</i>	87	11,7011	2,41658	2,255	,025*
	<i>Erkek</i>	88	10,7955	2,87342		
<i>Bilişsel beceriler</i>	<i>Kız</i>	87	20,8276	5,69620	1,440	,152
	<i>Erkek</i>	88	19,5682	5,86984		

* $p < .05$

Örneklemin okul öncesi cinsiyete göre sosyal beceri düzeyi ortalamaları ve t testi sonuçları Tablo 4’te verilmiştir. Tablo 4 ‘te yer alan t testi sonuçlarına göre kız ve erkek öğrenciler arasındaki farkın ölçeğin grupla iş yapabilme becerileri, kendini kontrol etme becerileri ile sonuçları kabul etme becerileri ($p < .05$) alt boyutlarında anlamlı olduğu ve örneklemin puan ortalamaları incelendiğinde tüm alt boyutlarda anlam farkın kız öğrencilerin lehine olduğu görülmektedir. Tablo 4 incelendiğinde ölçeğin temel sosyal beceriler, ileri konuşma becerileri, duygusal beceriler ve bilişsel beceriler alt boyutlarında cinsiyete göre anlamlı fark görülmemektedir.

Tablo 4.1.: Örneklem Cinsiyete Göre Sosyal Becerileri Değerlendirme Ölçeğinden Aldıkları Puanların Mann Whitney-U Testi Sonuçları

	Eğitim	n	so	St	U	p
Tem.konuşma becerileri	Kız	87	91,37	7949,0	-,884	,377
	Erkek	88	84,67	7451,0		
İlişkiyi başlatma becerileri	Kız	87	93,24	8111,5	-1,364	,173
	Erkek	88	82,82	7288,5		
İlişkiyi sürdürme becerileri	Kız	87	94,56	8226,5	-1,709	,088
	Erkek	88	81,52	7173,5		
Saldırgan dav. başa çıkma bec.	Kız	87	95,94	8346,5	-2,075	,038*
	Erkek	88	80,15	7053,5		
Yönerge verme becerileri	Kız	87	94,13	8189,5	-1,603	,109
	Erkek	88	81,94	7210,5		

* $p < .05$

Örneklem cinsiyete göre sosyal beceri düzeyi sıra ortalamaları ve Mann Whitney-U testi sonuçları Tablo 4.1’de verilmiştir. Tablo 4.1’de yer alan Mann Whitney-U testi sonuçlarına göre kız ve erkek öğrenciler arasındaki farkın ölçeğin temel konuşma becerileri, ilişkiyi başlatma becerileri, ilişkiyi sürdürme becerileri ile yönerge verme becerileri boyutlarında anlamlı fark görülmezken sadece saldırgan davranışlarla ($p < .05$) başa çıkma becerileri alt boyutunda kız öğrencilerin lehine farkın anlamlı olduğu görülmektedir.

Tablo 5: Örneklem Anne Eğitim Durumuna Göre Sosyal Becerileri Değerlendirme Ölçeğinden Aldıkları Puanların Anova Sonuçları

	Eğitim	n	x	ss	f	p
Temel sosyal beceriler	İlkokul	89	44,9551	10,2823	11,054	,000
	Ortaokul	17	48,7059	8,4318		
	Lise	49	53,5102	9,4320		
	Üniversite	20	55,2000	9,9926		
İleri konuşma becerileri	İlkokul	89	16,1236	4,5046	9,581	,000
	Ortaokul	17	17,2941	4,2539		
	Lise	49	19,3878	4,0611		
	Üniversite	20	20,6500	4,1710		
Grupla iş yapma becerileri	İlkokul	89	24,5506	6,0996	9,994	,000
	Ortaokul	17	26,4118	5,2209		
	Lise	49	28,9592	5,2953		
	Üniversite	20	30,7500	5,5902		
Duygusal beceriler	İlkokul	89	18,2921	5,9567	8,623	,000
	Ortaokul	17	19,5882	4,7705		
	Lise	49	22,3061	6,0215		
	Üniversite	20	24,4500	6,4029		
Kendini kontrol etme becerileri	İlkokul	89	21,3146	4,8138	4,407	,005
	Ortaokul	17	23,0000	4,0466		
	Lise	49	23,1837	4,5947		
	Üniversite	20	25,1500	4,9340		
Sonuçları kabul etme becerileri	İlkokul	89	10,8989	2,6801	1,132	,338
	Ortaokul	17	11,6471	2,9779		
	Lise	49	11,4694	2,4588		
	Üniversite	20	11,9000	2,9718		
Bilişsel beceriler	İlkokul	89	18,3146	5,3419	9,415	,000
	Ortaokul	17	19,2353	5,3213		
	Lise	49	22,5918	5,3226		
	Üniversite	20	23,5000	6,0828		

* $p < .05$

Öğrencilerin Anne Eğitim Durumlarına Göre Varyans Analizi Sonuçları incelendiğinde; sosyal beceri alt boyutlarından temel sosyal beceriler, ileri konuşma becerileri, grupla iş yapabilme becerileri, duygusal beceriler, kendini kontrol etme becerileri ile bilişsel beceriler alt boyutlarında anlamlı farkın ($P < .05$) olduğu görülmektedir.

Varyans çözümlemesi sonucunda anne eğitim durumuna göre ortaya çıkan farklılığın kaynağını belirlemek amacıyla Scheffé testi uygulanmıştır. Scheffé testi sonucunda öğrencilerin anne eğitim durumuna göre aldıkları puanlar arasında üniversite mezunu anneler ile ilkokul mezunu anneler arasında anlamlı fark olduğu görülmüştür. Ölçeğin temel sosyal beceriler ($p = .001$), ileri konuşma becerileri ($p = .001$), grupla iş yapabilme becerileri ($p = .000$), duygusal beceriler ($p = .001$), kendini kontrol etme becerileri ($p = .014$), ile bilişsel beceriler ($p = .002$) alt boyutlarında ilkokul mezunu anneler ile üniversite mezunu anneler arasında, üniversite mezunu anneler lehine anlamlı fark olduğu görülmektedir.

Tablo 5.1.: Örneklemin Anne Eğitim Durumuna Göre Sosyal Becerileri Değerlendirme Ölçeğinden Aldıkları Puanların Kruskal Wallis Testi Sonuçları

	Eğitim	n	so	Sd	x2	p
Tem.konuşma becerileri	<i>İlkokul</i>	89	72,07	3	24,985	,000
	<i>Ortaokul</i>	17	76,59			
	<i>Lise</i>	49	110,09			
	<i>Üniversite</i>	20	114,47			
İlişkiyi başlatma becerileri.	<i>İlkokul</i>	89	73,87	3	14,370	,002
	<i>Ortaokul</i>	17	98,12			
	<i>Lise</i>	49	103,18			
	<i>Üniversite</i>	20	105,07			
İlişkiyi sürdürme becerileri	<i>İlkokul</i>	89	75,84	3	10,785	,013
	<i>Ortaokul</i>	17	97,74			
	<i>Lise</i>	49	99,53			
	<i>Üniversite</i>	20	105,60			
Saldırgan dav. Başa çıkma bec	<i>İlkokul</i>	89	77,51	3	16,181	,001
	<i>Ortaokul</i>	17	89,97			
	<i>Lise</i>	49	90,34			
	<i>Üniversite</i>	20	127,28			
Yönerge verme becerileri	<i>İlkokul</i>	89	74,25	3	17,145	,001
	<i>Ortaokul</i>	17	83,09			
	<i>Lise</i>	49	104,09			
	<i>Üniversite</i>	20	113,95			

* $p < .05$

Öğrencilerin Anne Eğitim Durumlarına göre Kruskal Wallis Testi Sonuçları incelendiğinde; sosyal beceri alt boyutlarından temel konuşma becerileri, ilişkiyi başlatma becerileri, ilişkiyi sürdürme becerileri, yönerge verme becerileri ile saldırgan davranışlarla başa çıkma becerileri alt boyutlarında anlamlı farkın ($P<.05$) olduğu görülmektedir. örneklemin ölçekten aldığı puanlar incelendiğinde bütün alt boyutlarda üniversite mezunu annelerin çocuklarının sosyal beceri sıra ortalamalarının daha yüksek olduğu görülmektedir.

Tablo 6: Örneklemin Baba Eğitim Durumuna Göre Sosyal Becerileri Değerlendirme Ölçeğinden Aldıkları Puanların Anova Sonuçları

	Eğitim	n	x	Ss	f	P
<i>Temel sosyal beceriler</i>	<i>İlkokul</i>	65	45,7231	10,6441	4,772	,003
	<i>Ortaokul</i>	26	47,2692	10,7798		
	<i>Lise</i>	42	50,8333	9,9998		
	<i>Üniversite</i>	42	52,8333	9,9288		
<i>İleri konuşma becerileri</i>	<i>İlkokul</i>	65	16,1846	4,5031	3,963	,009
	<i>Ortaokul</i>	26	18,0385	4,7030		
	<i>Lise</i>	42	18,4286	4,0734		
	<i>Üniversite</i>	42	18,9762	4,8413		
<i>Grupla iş yapma becerileri</i>	<i>İlkokul</i>	65	25,5385	6,0984	2,737	,045
	<i>Ortaokul</i>	26	25,2692	6,4965		
	<i>Lise</i>	42	27,4524	5,6620		
	<i>Üniversite</i>	42	28,5238	6,2205		
<i>Duygusal beceriler</i>	<i>İlkokul</i>	65	18,0462	5,4785	6,890	,000
	<i>Ortaokul</i>	26	19,1154	5,5521		
	<i>Lise</i>	42	21,5714	6,3405		
	<i>Üniversite</i>	42	23,0238	6,6790		
<i>Kendini kontrol etme becerileri</i>	<i>İlkokul</i>	65	21,0615	4,9494	3,340	,021
	<i>Ortaokul</i>	26	22,8462	4,8637		
	<i>Lise</i>	42	22,8571	3,9483		
	<i>Üniversite</i>	42	23,9048	5,0500		
<i>Sonuçları kabul etme becerileri</i>	<i>İlkokul</i>	65	10,9385	2,6033	,677	,567
	<i>Ortaokul</i>	26	11,3462	2,3990		
	<i>Lise</i>	42	11,6905	2,7274		
	<i>Üniversite</i>	42	11,2143	2,9594		
<i>Bilişsel beceriler</i>	<i>İlkokul</i>	65	18,3538	5,1824	5,416	,001
	<i>Ortaokul</i>	26	19,6154	6,2166		
	<i>Lise</i>	42	20,9286	5,2841		
	<i>Üniversite</i>	42	22,6667	6,0874		

* $p<.05$

Öğrencilerin baba eğitim durumlarına göre varyans analizi sonuçları incelendiğinde; sosyal beceri alt boyutlarından temel sosyal beceriler, ileri konuşma becerileri, grupla iş yapabilme becerileri, duygusal beceriler, kendini kontrol etme becerileri, ile bilişsel beceriler alt boyutlarında anlamlı farkın ($P < .05$) olduğu görülmektedir.

Varyans çözümlemesi sonucunda baba eğitim durumuna göre ortaya çıkan farklılığın kaynağını belirlemek amacıyla Scheffé testi uygulanmıştır. Scheffé testi sonucunda öğrencilerin baba eğitim durumuna göre aldıkları puanlar arasında üniversite mezunu babalar ile ilkokul mezunu babalar arasında anlamlı fark olduğu görülmüştür. Ölçeğin temel sosyal beceriler ($p = .009$), ileri konuşma becerileri ($p = .023$), grupla iş yapabilme becerileri ($p = .014$), duygusal beceriler ($p = .035$), kendini kontrol etme becerileri ($p = .001$), ile bilişsel beceriler ($p = .002$) alt boyutlarında ilkokul mezunu babalar ile üniversite mezunu babalar arasında, üniversite mezunu babalar lehine anlamlı fark olduğu görülmektedir.

Tablo 6.1.: Örneklemin Baba Eğitim Durumuna Göre Sosyal Becerileri Değerlendirme Ölçeğinden Aldıkları Puanların Kruskal Wallis Testi Sonuçları

	Eğitim	n	so	sd	x2	P
Tem.konuşma becerileri	<i>İlkokul</i>	65	74,63	3	10,511	,015
	<i>Ortaokul</i>	26	82,77			
	<i>Lise</i>	42	95,04			
	<i>Üniversite</i>	42	104,89			
İlişkiyi başlatma becerileri.	<i>İlkokul</i>	65	79,88	3	5,925	,115
	<i>Ortaokul</i>	26	79,21			
	<i>Lise</i>	42	101,88			
	<i>Üniversite</i>	42	92,13			
İlişkiyi sürdürme becerileri	<i>İlkokul</i>	65	77,40	3	7,308	,063
	<i>Ortaokul</i>	26	80,17			
	<i>Lise</i>	42	100,33			
	<i>Üniversite</i>	42	96,92			
Saldırgan dav. başa çıkma bec.	<i>İlkokul</i>	65	78,95	3	5,074	,166
	<i>Ortaokul</i>	26	86,29			
	<i>Lise</i>	42	89,87			
	<i>Üniversite</i>	42	101,19			
Yönerge verme becerileri	<i>İlkokul</i>	65	73,79	3	5,0745	,014
	<i>Ortaokul</i>	26	86,25			
	<i>Lise</i>	42	94,14			
	<i>Üniversite</i>	42	104,93			

* $p < .05$

Öğrencilerin Baba Eğitim Durumlarına göre Kruskal Wallis Testi Sonuçları incelendiğinde; sosyal beceri alt boyutlarından ilişkiyi başlatma becerileri, ilişkiyi sürdürme becerileri ile saldırgan davranışlarla başa çıkma becerileri alt boyutlarında anlamlı fark görülmemektedir. Ölçeğin temel konuşma becerileri ile yönerge verme becerileri alt boyutlarında ise örneklemin aldığı puanlar arasında baba eğitim durumuna göre anlamlı farkın ($P<.05$) olduğu görülmektedir. Örneklemin ölçekten aldığı puanlar ilişkin sıra ortalamaları incelendiğinde bütün alt boyutlarda üniversite mezunu babaların çocuklarının sosyal beceri puanlarının daha yüksek olduğu görülmektedir.

4. TARTIŞMA ve SONUÇ

Bu çalışma ilköğretim birinci sınıfa devam öğrencilerde sosyal beceri düzeylerinin okul öncesi eğitim alma, cinsiyet ve anne baba eğitim durumuna göre incelenmesi amacıyla gerçekleştirilmiştir. Araştırma elde edilen bulgulara ilişkin sonuçlar şu şekildedir.

Araştırma sonucunda, sosyal becerileri değerlendirme ölçeğinin 12 alt boyutunda araştırmaya katılan öğrencilerin okul öncesi eğitim alma durumları ile sosyal beceri puanları arasında okul öncesi eğitim alan öğrenciler lehine anlamlı fark görülmüştür. Bu sonuç günümüzde önemli bir kavram olan okul öncesi eğitimin gereğini bir kez daha vurgulamakta ve birçok araştırma sonucu ile desteklenmektedir. Okul öncesi eğitimin alan ve almayan çocuklarda, ilköğretimin birinci kademesinde sosyal gelişimi inceleyen araştırmalar; okul öncesi eğitim alan çocukların sosyal gelişim açısından daha avantajlı durumda olduklarını göstermektedir (Gürkan, 1979; Bilecen 1994; Uğur, 1998; Çoban, 1999; Atılğan 2001; Özbek, 2003; Kök, Tuğluk ve Bay, 2003; Sylva, Melhuish, Sammons, Blatchford ve Taggart, 2004; Güven, Önder, Sevinç, Aydın, Balat, Palut, Bilgin, Çağlak ve Dibek, 2004; Öztürk, 2008; Erbay, 2008). Eğitim Reformu Girişimi'nin 2008 yılı Eğitim İzleme Raporunda okul öncesi eğitimin, hem ilköğretime başlama hem de ilköğretime devam açısından önemli olduğu belirtilmiştir. Ayrıca okul öncesi eğitim sürecinin özellikle dezavantajlı gruplardan gelen çocukların bilişsel, duyuşsal ve psikomotor becerilerinin mümkün olduğunca ailevi ya da toplumsal özelliklerden bağımsız kılınmasını sağlayarak çocukların eğitim hayatlarına eşit koşullarda başlama olanağı sağladığı belirtilmektedir. Okulöncesi eğitimin, temel amacı çocuklara her konuda iyi alışkanlıklar kazandırmak ve onları yaşadıkları kültürle bütünleştirmektir (Gürkan 1982,s217). Okul öncesi eğitim süreci doğal olarak çocukların diğer bireylerle birlikte olduğu, toplumsal kuralları tanıdığı ilk ortam olma özelliği

taşımaktadır. Bu nedenle okul öncesi eğitimin çocukların sosyal gelişimleri üzerinde olumlu yönde etkileri beklenen bir sonuçtur ve bu sonuç sosyal gelişimde okul öncesi eğitimin önemini bir kez daha vurgulamaktadır.

Ölçekten alınan puanlar cinsiyete göre incelendiğinde ölçeğin grupla iş yapabilme becerileri, kendini kontrol etme becerileri, sonuçları kabul etme becerileri ile saldırgan davranışlarla başa çıkma becerileri alt boyutlarında kız öğrenciler lehine anlamlı fark olduğu görülmüştür. Bu sonuç, Jamyang-Tshering (2004); Kazdin (1985) ve Raine, (1993) tarafından elde edilen kızların erkeklerden daha çok sosyal beceri sergilediği bulgusunu desteklemektedir. Ölçeğin temel sosyal beceriler, ileri konuşma becerileri, duygusal beceriler, bilişsel beceriler temel konuşma becerileri, ilişkiyi başlatma becerileri, ilişkiyi sürdürme becerileri ile yönerge verme becerileri boyutlarında ise kız ve erkek öğrencilerin aldıkları puanlar arasında anlamlı fark görülmemiştir. Bu sonuç Girgin, Çetingöz ve Ekinci Vural (2011) Seven-Yoldaş (2007), Erbay (2008) ve Bölükbaşı (2002) tarafından yapılan araştırmanın sonucunu desteklemektedir.

Örneklemin ölçekten aldığı puanlar anne-baba eğitim durumuna göre incelendiğinde ise şu sonuçlar elde edilmiştir: anne eğitim durumuna göre ölçeğin sonuçları kabul etme becerileri alt ölçeği dışındaki tüm alt ölçeklerinde üniversite mezunu anneler lehine anlamlı fark olduğu görülmektedir. Baba eğitim durumuna göre alınan puanlar incelendiğinde ise; ilişkiyi başlatma becerileri, ilişkiyi sürdürme becerileri, sonuçları kabul etme becerileri ile saldırgan davranışlarla başa çıkma becerileri alt boyutları dışında ölçeğin tüm alt boyutların üniversite mezunu babalar lehine anlamlı fark olduğu görülmektedir. Bu sonuçlar, Cousins, Power, ve Olvera-Ezzell (1993); Fox, Platz, ve Bentley, (1995); Çimen, (2000); Atılğan (2001); Orçan (2004) tarafından bulunan “sosyal becerilerle anne babanın eğitim düzeyi arasında yüksek düzeyde anlamlı farklılık olduğu” bulgularıyla paralellik göstermektedir. Yapılan araştırmalarda ailelerin eğitim seviyeleri yükseldikçe çocuklarını sosyal yönden daha yeterli bir biçimde yetiştirebildikleri göstermektedir (Arnas Aktaş Yaşare, 2002). Ayrıca araştırmalar kültür ve aile özelliklerinin çocuğun sosyal beceri kazanımında en etkili faktörlerden olduğunu ve çocukların sosyal beceri düzeylerinin gelişiminde ebeveynlerle geçirilen günlük yasanti deneyimlerinin çok önemli etkisi olduğunu da göstermiştir (Katz, McClellan 1991; Parke, Ladd, 1992). Bu bilgiler anne babaların eğitim seviyelerinin çocukların sosyal beceri düzeyleri üzerindeki etkisini daha iyi açıklamaktadır. Anne baba eğitim seviyesinin çocukların sosyal beceri gelişiminde gösterdiği etkilerin, ana baba eğitiminin önemini bir kez daha

vurgulayan bir sonuç olduğu düşünülmektedir. Anne baba eğitimi konusu yetişkin eğitimi alanı ile de bağlantılıdır. Yaşam boyu eğitim felsefesi temel alınarak anne babalara verilecek ebeveynlik eğitimleri ile çocukların sosyal beceri gelişimlerinin de desteklenebileceği düşünülmektedir. Bu bilgilerin yanı sıra, Erbay, (2008), Seven (2007), Fletcher, Steinberg, Darling ve Dornbusch, (1995); Pettit, Harrist, Bates ve Dodge, (1991) tarafından yapılan araştırmalarda “sosyal becerilerle anne baba eğitim düzeyi arasında ilişki olmadığı” görülmüştür. Araştırma sonucunda ölçeğin bazı boyutlarında anne-baba eğitim düzeyine göre sosyal beceri puanlarında anlamlı fark görülmemesi boyutuyla bu çalışmalar tarafından da desteklenir niteliktedir

4.1. Öneriler

Araştırma sonuçlarına ilişkin geliştirilen öneriler şu şekildedir.

Araştırma daha geniş örnekleme öğretmen görüşlerini de kapsayacak şekilde tekrar edilmelidir.

Okul öncesi ve ilköğretim düzeyindeki çocukların sosyal becerilerini geliştirmeye yönelik etkinlikler programlarda etkin bir şekilde uygulanmalıdır.

Alanda çalışan öğretmenlerin ve öğretmen adaylarının öğrencilerin sosyal becerilerini geliştirmeye yönelik bilgi ve deneyimlerini etkin hale getirecek çalışmaların yapılmasının faydalı olacağı düşünülmektedir.

Özellikle okul öncesi eğitim sürecinden faydalanamayan çocuklara yönelik sosyal beceri geliştirme programlarının düzenlenmesi çocukların eşit fırsatlarla ilköğretime başlamalarını sağlayacağından fırsat eşitsizliğini de azaltacaktır.

Okulöncesi eğitim en kısa zamanda zorunlu uygulamaya dönüştürülmelidir.

KAYNAKÇA

Akçamete, G., ve Avcıoğlu H. (2005) Sosyal becerileri değerlendirme ölçeğinin (7-12 yaş) geçerlik ve güvenilirlik çalışması. *Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 5(2), 61-77.

Atılgan, G. (2001) Okulöncesi Eğitim Kurumlarına Devam Eden ve Etmeyen İlköğretim I. Kademe I. Devre Öğrencilerinin Sosyal Beceri Özelliklerinin Karşılaştırılması, Yüksek Lisans Tezi, Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Avcıoğlu, H. (2005). *Etkinliklerle sosyal beceri eğitimi* (2. baskı). Ankara: Kök Yayıncılık.

Avcıoğlu, H. (2001). İşitme Engelli Çocuklara Sosyal Becerilerin Öğretilmesinde İşbirlikçi Öğrenme Yaklaşımı İle Sunulan Öğretim Programının Etkililiğinin İncelenmesi.

Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Ankara Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Özel Eğitim Anabilim Dalı, Ankara.

Bacanlı, H. (1999 a) Edt. Sosyal Beceri Eğitimi. İlköğretimde Rehberlik. Ankara: Nobel yayıncılık.

Başal, H., A., (1998). "Okulöncesi Eğitimine Giriş" Uludağ Üniversitesi Basımevi.

Bilecen, N.(1994)."İlkokul birinci sınıfın Amaçlarına Ulaşmada Anasınıfına Devam Etme ve ya Etmemenin Etkisi". (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi,) Balıkesir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Binbaşıoğlu, C. (1992). Eğitim Psikolojisi. Ankara:Kadıoğlu Matbaası.

Bölükbaşı, Z. (2002) Okulöncesi Eğitim Kurumlarına Devam Eden ve Etmeyen Çocukların Gelişim Özelliklerinin Bazı Değişkenler Açısından İncelenmesi, Yüksek Lisans Tezi, İnönü Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Cousins, J.H., Power, T.G. ve Olvera-Ezzell, N. (1993), "Mexican-American mothers' socialization strategies: effects of education, acculturation, and health locus of control", *Journal of Experimental Child Psychology*, 55, 258-276.

Çetin, F., Bilbay, A.A. ve Kaymak, D.A. (2003). *Çocuklarda Sosyal Beceri*, İstanbul: Epsilon Yay.

Çimen, S.(2000). "Ankara'da Üniversite Anaokullarına Devam Eden Beş Altı Yaş Çocuklarının Psiko-Sosyal Gelişimlerinin İncelenmesi" "(Yüksek Lisans Tezi) Ankara Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü.

Çoban, M.(1999)."Anaokuluna Giden ve Gitmeyen Çocukların Sosyalleşme Düzeyleri"(Yüksek Lisans Tezi) Sakarya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Eğitimi Geliştirme Platformu (2008). Eğitim İzleme Raporu. Sabancı Üniversitesi Yayınları.

Erbay, E., (2008). Okul Öncesi Eğitim Alan ve Almayan İlköğretim Birinci Sınıf Öğrencilerinin Sosyal Becerilere Sahip Olma Düzeyleri. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Pamukkale Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Fletcher, A.C., Steinberg, L., Darling, N. ve Dornbusch, S.M. (1995). The company they keep: Impact of authoritative parenting in the adolescent's social network on individual adjustment and behavior. *Dev.Psychology*, 31, 300-310.

Fox, R.A., Platz, D.L. ve Bentley, K.S. (1995). Maternal factors related to parenting practices, developmental expectations, and perceptions of child behavior problems. *Journal of Genetic Psychology*, 156, 431-441.

Girgin, Çetingöz ve Ekinci Vural (2011), Öğretmen Adaylarının Sosyal Beceri Düzeylerinin İncelenmesi. *Kuramsal Eğitimbilim*, 4 (1), 38-49.

Gürkan, T.(1982)."Neden Okulöncesi Eğitim" Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi.Cilt 15,sayı 2.

Gürkan, T.(1979). "Okulöncesi Eğitimin İlkokuldaki Etkileri Üzerine Bir İnceleme"Eğitim ve Bilim Dergisi,Sayı 22.

Güven, Y., Önder A., Sevinç M., Aydın O., Balat G., Palut B., Bilgin H., Çağlak S., Dibek E.(2004)"Okulöncesi Eğitimi Alan ve Almayan İlköğretim Birinci Sınıf Öğrencilerinin Sosyal Duygusal Uyum Düzeylerinin Karşılaştırılması" 1.Uluslararası Okulöncesi Eğitim Kongresi,Ya-Pa., Cilt :2.

İlköğretim 1. Sınıf Öğrencilerinde Sosyal Becerilerin Çeşitli Değişkenler Açısından İncelenmesi 45

Jamyang-Tshering, K. (2004). Social competence in preschoolers: an evaluation of the psychometric properties of the preschool Social Skills Rating System (SSRS). Ph. D. Thesis, ABD: Pace University.

Karasar, N. (2004). "Bilimsel Araştırma Yöntemleri", Ankara: Nobel Yayıncılık.

Katz, L. G. and McClellan, D. (1991). *The Teacher's Role in the Social Development of Young Children*. Urbana, IL: ERIC Clearinghouse on Elementary and Early Childhood Education. ED331642

Kazdin, A. E. (1985). Treatment of antisocial behavior in children and adolescents. Homewood, IL: The Dorsey Press.

Kök, M., Tuğluk N., Bay E. (2006). "Okulöncesi Eğitimin Öğrencilerin Gelişim Özellikleri Üzerindeki Etkisinin İncelenmesi" 1. Uluslararası Okulöncesi Eğitim Kongresi, Ya-Pa, Cilt :1.

McClelland, M. M. ve Morrison, F.J. (2003). The Emergence of learning-related social skills in preschool children. *Early Childhood Research Quarterly*, 18, 206-224.

Orçan, M. (2004) Anaokuluna Devam Eden 6 Yas Grubu Çocukların Sosyal Gelişimlerinin Algılanan Anne-Baba Tutumları ve Bazı Değişkenlere Göre İncelenmesi, Yüksek Lisans Tezi, Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Özbek, A. (2003). "Okulöncesi Eğitim Kurumlarına Devam Eden ve Etmeyen Çocukların İlköğretim Birinci Sınıfta Sosyal Gelişim Açısından Öğretmen Görüşüne Dayalı Olarak Karşılaştırılması, "(Yüksek Lisans Tezi)Eskişehir Anadolu Üniversitesi, İlköğretim Anabilim Dalı ,Okulöncesi Öğretmenliği Programı Eğitim Bilimleri Enstitüsü.

Öztürk, A., 2008. Okulöncesi Eğitimin İlköğretim 1. Ve 3. Sınıf Öğrencilerinin Sosyal Becerilerine Etkisinin İncelenmesi, Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Selçuk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Parke, PD., & Ladd, G.W. (1992). *Family-peer relationships: Modes of linkages*. Hillsdale, NJ: Erlbaum.

Pettit, G.S., Harrist, A.W., Bates, J.E. ve Dodge, K.A (1991). Family interaction social cognition and children's subsequent relations with peers at kindergarten. *Journal of Social and Personal Relationships*, 8, 383-402.

Raine, A. (1993). The psychopathology of crime: Criminal behavior as a clinical disorder. San Diego, CA: Academic Press.

Seven, S., (2007). Yedi Sekiz Yaş Çocuklarında Sosyal Becerilerin İncelenmesi. Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi. Cilt:18/2, sayfa 151-174.

Seven, S. ve Yoldaş C., (2007), *Sınıf Öğretmeni Adaylarının Sosyal Beceri Düzeylerinin İncelenmesi*, Yüzüncü Yıl Üniversitesi, Eğitim Fakültesi Dergisi. Haziran 2007. Cilt:IV, Sayı:I. Sylva, Melhuish, Sammons.

Sylva BK, Melhuish, E., Sammons P, Siraj-Blatchford, I., Taggart B., "The Effective Provision of Pre-The Effective Provision of Pre-School Education (EPPE) Project: Findings from Pre-school to end of Key Stage1" Institute of Education, University of London University of Oxford, Birkbeck, University of London, University of Nottingham, 2004.

Şahin, H. (2004). Öfke denetimi eğitiminin çocuklarda gözlenen saldırgan davranışlar üzerindeki etkisi. Yayımlanmamış doktora tezi. Hacettepe Üniversitesi, Ankara.

Uğur, H. (1998). "Anasınıfı Eğitiminin Sosyalleşmedeki Rolü ve Öğrencileri Sosyalleştirme Açısından Özel ve Devlet Anasınıflarının Karşılaştırılması." (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi.) Sakarya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Uzamaz, F. (2000). Ergenlerde Sosyal Beceriler Ve Değerlendirme Yöntemleri Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi. Cilt:6, Sayı:6.

Yildirim, A. ve Şimşek, H. (2000) Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri (2nd Ed.) Ankara: Seçkin Yayınevi.

Yüksel, G.(1999), Sosyal Beceri Eğitiminin Üniversite Öğrencilerinin Sosyal Beceri Düzeyine Etkisi . Yayımlanmamış Doktora Tezi. Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.